

Centar za ekologiju i održivi razvoj

Saopštenje za javnost povodom potrebe energetske tranzicije Srbije u trenutku velike energetske krize i povodom predstojećih izbora!

U danima predizborne tišine i nakon pažljivog praćenja predizbornih saopštenja povodom energetske politike Srbije pretežne većine političkih partija i koalicija obraćamo se građanima i političkim partijama i koalicijama kao višegodišnji učesnik procesa borbe za bolju i održiviju energetiku u Srbiji koja je neophodni preduslov za održivi razvoj Srbije u godinama i decenijama koje dolaze da naznačimo nekoliko ključnih pitanja, tema na koje će bilo koja vlast da dodje u poziciju za njihovo otvaranje i rešavanje morati da da odgovor, realni plan i program:

1) Proces energetske tranzicije u Srbiji je započeo i taj će se proces sprovesti bilo da mi hteli da to uradimo dobrovoljno ili da nas kretanja tehnologija, ekološke i socijalne te globalne ekonomske situacije na to nagnaju.

2) Srbija je predugo odlagala početak energetske tranzicije pod raznim izgovorima a pre svega pod lobističkim pritiscima tzv ugljenog, naftnog, gasnog i rudarskog (ugljeno rudarstvo) te nuklearnog lobija i zapostavljala i potiskivala procese energetske reforme koji su DA PODSETIMO GRAĐANE POČELI VEĆ 1980tih godina **kada je ondašnja država uveliko radila na planovima i pilot eksperimentalnim postrojenjima izgradnje solarnih, vetro generatorskih, postrojenjima na bio masu itd.**

2a) Usled dramatičnih sankcija 1990-tih godina ovi su procesi napušteni i Srbija je teškom mukom preživela i jedva očuvala svoje energetske kapacitete.

3) Od 2000-te do danas Elektro privreda Srbije (EPS) je prošla kroz ozbiljan proces rekonstrukcije svojih postrojenja i kroz te rekonstrukcije povećala ukupnu DOSTUPNU SNAGU ZA ELEKTRO PROIZVODNJU za preko 300MW rekonstrukcijom velikog dela kako ugljenih termo energetskih postrojenja tako i hidro energetskih postrojenja.

Ovim rekonstrukcijama osim što je povećao kapacitet EPS je i **produžio životni vek svojih postrojenja** za preko 15 godina tako da u ovom trenutku EPS sasvim izvesno raspolaže dovoljnim kapacitetima da proizvodi struju do 2035-2040 DO KADA SMATRAMO DA JE NEOPHODNO PRISTUPITI IZGRADNJI POTPUNOI NOVIH na **OBNOVLJIVIH elektor energetskih postrojenja.**

4) UPRAVO ČINJENICA DA JE EPS rekonstruisao i kroz rekonstrukcije povećao proizvodne kapacitete nam daje za pravo da tvrdimo da EPS treba da napusti **izgradnju bilo kakvih novih ugljenih termoenergetskih postrojenja i da sve svoje resurse usmeri ka izgradnji neophodnih VELIKIH HIDRO ENERGETSKIH**

POSTROJENJA. Reverzibilni Đerdap3 i Bistrica koji će uz postojeću Bajinu Baštu služiti kao osnov INTEGRACIJE I REGULACIJE STABILNOSTI SISTEMA u trenucima nedovoljne količine energije iz vetra, sunca i drugih obnovljivih izvora.

Osim ovoga država Srbija i EPS treba sa partnerima iz regiona da pristupe i izgradnji nekoliko velikih hidroelektrana na Drini, Ibru, i drugim rekama.

U trenutku dramatične klimatske krize koja nastaje zbog emisija CO2 iz fosilnih goriva, te u situaciji dramatičnih zagađenja koja nastaju usled emisija SUSPENDOVANIH ČESTICA koje nose ogromne količine teških metala) KAKO U DIMU (PM10, PM2,5) tako i sa pepelišta EPSa koja danas i dokle god bude radio ugljeni sektor zagađuju i ubijaju minimalno 10.000 građana Republike Srbije godišnje usled kancera, kardiovaskularnih pulmonalnih i drugih bolesti potpuno je jasno da je PROTIVLJENJE VELIKIM HIDRO CENTRALAMA ZAPRAVO PODRŠKA UGLJU ili nuklearnoj energiji i kao takvo ovo protivljenje izgradnji velikih hidro centrala percipiramo i tretiramo.

Oni koji to ne razumeju treba da se presaberu i razmisle još jednom!

4a) Srbija mora da se spremi za uvođenje ugljenične takse koju planira da nam uvede EU, i koja će dovesti do dramatičnog poskupljenja struje iz uglja, ali i poskupljenja drugih industrijskih proizvoda koji su karbonski intenzivni! Taksa je u ovom trenutku preko 60 EUR po toni CO2, što znači da je taksa skuplja nego ukupna cena struje za domaćinstva, to znači da će neko morati da odgovara za očekivani dramatični skok cene struje do kojeg će morati doći kada se taksa uvede! Da bi smo zaštitili građane od takse ali i od ekoloških posledica klimatskih promena, ne treba da odlažemo uvođenje takse nego da redukujemo emisije!

4b) Srbija je usled klimatskih promena u poslednjoj deceniji imala nekoliko milijardi EUR štete i zbog toga je borba protiv klimatskih promena moralna, ekonomska, ljudska obaveza svih nas!

5) Male hidro centrale su potpuno neprihvatljive jer niti doprinose energetsom bilansu, niti su ekološki prihvatljive i sa tim projektima se mora potpuno prestati!

6) **Najvažnija mera** za građane, ali i najvažnija mera za makroekonomsku i stratešku stabilnost Srbije je osim gore spomenutih objekata je da se pristupi masivnoj i **ubrzanj izolaciji svih stambenih objekata u Srbiji.**

Srbija treba potpuno da prestane da kreditima garantuje uglj i finansira bilo kakve mere za ekološko usaglašavanje uglja jer tih preko milijardu EURa koje planiramo da iz budžeta bacimo na odsumporavanja, elektro filtere itd moraju da se usmere na ENRGETSKU EFIKASNOST u stanovanju. Ove ekološke mere EPS mora da plaća sam ukoliko planira dalje da koristi uglj, jer ZAGAĐIVAČ MORA DA PLAĆA!

Prošlo je vreme pilot projekata, i upornog i sada već nepodnošljivog izolovanja javnih objekata, jer džaba izolujete škole da deci bude lepo, ako ta ista deca odu kući i žive u hladnom, zadimljenom, i nemaju šta da jedu jer roditelji moraju sve ili veliki deo onoga što zarade da potroše na gorivo, loživo, struju!

Energetsko siromaštvo je najrasporstranjeniji oblik siromaštva u Srbiji, preko 80% građana troši više od

10% svojih ukupnih prihoda na grejanje, struju, transport, i vodu snabdevanje i zbog toga je apsolutno neophodno da se ova mera KAO NAJBRŽA I NAJVAŽNIJA MERA ZA OBEZBEDJIVANJE ENERGETSKE SIGURNOSTI sprovede u narednom parlamentarnom ciklusu!

Srbija to može, Srbija to treba da uradi, pomozimo svojim građanima, komšijama, deci, starcima, da svoj život ne provedu u ledenim kupatilima, malim zadimljenim prostorijama, u gradovima i selima zagadjenim usled upotrebe loših goriva i vlažnog drveta jer nemaju novca da zamene

7) Apsolutno je neprihvatljivo i nepodnošljivo da se započinje bilo kakav razgovor o bilo kakvim nuklearnim objektima za proizvodnju struje u Srbiji! Srbija nema ljudske ni materijalne kapacitete, a posebno finansijske, niti ima vremena da ulazi u takvu po posledicama tragičnu avanturu!

8) Sada je već potpuno jasno da u Srbiji uglj jeste sve teže dostupan, kopovi koje EPS planira da otvori su planirani bez validnih dozvola (kop Drmno bez procene uticaja, kop E je dobio saglasnost na procenu uticaja koju smo osporili na sudu jer je ilegalna), ovi kopovi dramatično i neprihvatljivo ugrožavaju i ubijaju građane i njihovu imovinu, građane koji žive u krugu od nekoliko kilometara u odnosu na kopove. Mi se brinemo za kopove koji nisu otvoreni (JADARIT kraj Jadra) a baš nas briga da spasemo građane Velikih Crljena, Baroševca, Drmna, Starog Kostolca, Junkovca, Sokolova, Kličevca, Medoševca!

Ako građani Srbije i dalje hoće struj iz uglja u sledećih 15 godina apsolutno je neophodno da se pod hitno rasele građani koji su životno ugroženi! Ta raseljenja mora da plati EPS jer on ima i korist od uglja koji kopa!

9) Zbog svega ovoga i zbog činjenice da smatramo da nisu potrebna nova ugljena postrojenja, neophodno je usaglasiti planove za kopanje uglja do u dan sa planovima zatvaranje ugljenih postrojenja da se ne otvaraju kopovi koji apsolutno nisu potrebni! Tu pre svega mislim na kop E u Kolubari, kop Kostolac Zapad!

Nije moguće kupovati nove mašine i otvarati nova polja, planovi su da se potroši preko 3 milijarde EUR na to da se potom ova polja ne mogu koristiti usled KARBONSKE TAKSE, na taj način će ove investicije propasti, a građani će ih morati svakako platiti!

Dakle ovim zaustavljanjem novih kopova mi nećemo pomagati Nemačke, Švedske, Poljske i druge dobavljače rudarskih mašina nego ćemo od ušteđenog novca moći pristupiti izolaciji objekata, izgradnji potrebnih obnovljivih izvora energije i time pokazati da novi ugljenokopi i termo postrojenja nisu potrebni!

10) Pravedna tranzicija za NAŠE CENJENE I DRAGE JUNAKE, RUDARE EPSa i njihove porodice, junake srpske energetike koji su na svojim plećima izneli krizu od 1990te do danas!

Oni neće biti napušteni, i haotično izgubiti poslove! Postrojenja i rudnici će raditi do 2035-2040-te ali će u isto vreme morati da se dešava proces prekvalifikacije i zapošljavanja u OBNOVLJIVOM SEKTORU i sektoru energetske efikasnosti. Oni koji već rade će svoj radni vek završiti na poslovima rudarenja, ali je vreme da razumemo da nova energetika donosi nove poslove za koje ste vi više nego sposobni!

Kalmar Krnjski Jović Zvezdan, 0655523191